

IJking van methoden om kolonies Kleine Mantel- en Zilvermeeuwen te tellen

SOVON stelt zich ten doel om jaarlijks de Nederlandse populatie te tellen van bijna alle kolonievogelsoorten. Dat geldt ook voor Kleine Mantelmeeuw en Zilvermeeuw. Door omstandigheden zijn verschillende grote kolonies op Texel en Terschelling echter al jarenlang niet meer geteld. Het tellen van deze kolonies is erg arbeidsintensief en kent de nodige methodologische voetangels en klemmen. SOVON heeft daarom in 2009 de terreinbeheerders op Texel en Terschelling aangeboden om enkele grote kolonies te tellen (zie ook interview elders in dit nummer). Continuering van deze meeuwentellingen is van groot belang: zo'n 20% van de Europese populatie Kleine Mantelmeeuwen broedt in Nederland, en de helft daarvan in het Waddengebied. We hebben tegelijkertijd de gelegenheid aangegrepen om twee telmethoden kritisch tegen het licht te houden.

Tijdens een individuentelling loopt een teller naar de rand van de kolonie, of een klein stukje erin, en zorgt ervoor dat alle vogels gedurende korte tijd opvliegen. Deze worden dan tegelijkertijd, vanaf verschillende punten rond de kolonie, door meerdere personen geteld of geschat. Daarbij moet goed worden gelet op de verdeling tussen de soorten, die binnen de kolonie pleksgewijs kan variëren. Daarnaast moet rekening worden gehouden met invallende en wegvliegende vogels. Tijdens een nestentelling wordt de kolonie door een aantal in linie lopende tellers doorkruist. Alle getelde nesten worden gemarkeerd, bijv. met een stokje. Door deze vooraf te tellen, kan aan de hand van de overgebleven stokjes na afloop van de telling het aantal getelde nesten worden bepaald.

Omdat een individuentelling minder arbeidsintensief en verstorend is, wordt de laatste jaren vooral van deze methode gebruik gemaakt. Niet alle meeuwen zullen echter op het moment van tellen in de kolonie aanwezig zijn. Aan de andere kant kunnen vogels meegeteld worden die geen nest hebben, maar wel in de kolonie aanwezig zijn. In de regel wordt een correctiefactor (delen door 1,5) gebruikt om het aantal individuen terug te rekenen naar het aantal broedparen.

Ook een nestentelling kent onzekerheden. In gemengde kolonies moet het totaal aantal getelde nesten op basis van de soortverhouding (rondvliegende vogels) worden verdeeld over de verschillende soorten. Om de vergelijkbaarheid van beide methoden te testen, zijn op De Groede (Terschelling) zowel individuen als nesten geteld. Het kostte twee dagen om dit gebied, dat in 38 subkolonies

werd ingedeeld, te tellen. In vier subkolonies werden tevens de nesten geteld. De opvliegende meeuwen werden tegelijkertijd door 3-4 waarnemers geteld, om ook een beeld van de variatie tussen tellers te krijgen.

Op basis van deze kleine steekproef kunnen harde uitspraken over de betrouwbaarheid van de methoden nog niet worden gedaan. Prettig was wel, dat de aantallen in drie van de vier subkolonies erg dicht bij elkaar in de buurt lagen (laatste twee kolommen in tabel 1). In subkolonie 1 was het verschil groter (34%). De resultaten suggereren dat een zorgvuldige individuentelling, vanaf de rand van de kolonie en uitgevoerd door ervaren tellers in ieder geval in kleinere kolonies een behoorlijk beeld geeft van het daadwerkelijke aantal broedparen. Resultaten uit de zogenaamde *Quality Assurance Meetings* die eens per jaar in TMAP-verband in één van de drie Waddenzeelands worden georganiseerd wijzen er op dat bij een individuentelling in met name grote kolonies echter ook grotere telfouten kunnen optreden.

Komend najaar zullen deze en andere resultaten op Texel worden besproken op een workshop over monitoring van meeuwen. We streven ernaar om ook volgend broedseizoen op kleine schaal een vergelijking van telmethoden uit te voeren. En natuurlijk te zorgen dat de grote meeuwenkolonies op de eilanden weer onderdeel gaan uitmaken van de jaarlijkse monitoring in het kader van het Landelijk Soortonderzoek Broedvogels (LSB).

Onze dank gaat uit naar de medewerkers van Staatsbosbeheer van Texel en Terschelling. Zonder de prettige samenwerking met hen zouden deze tellingen nooit zo succesvol zijn geweest.

Joost van Bruggen

Tabel 1. Vergelijking van de resultaten van individuentelling en nestentelling van koloniebroedende meeuwen op De Groede, Terschelling. Het aantal broedparen op basis van individuen is berekend door het aantal individuen te delen door 1,5 (de correctiefactor zoals die in de broedvogelhandleiding wordt voorgesteld).

Kolonie	Individuen	Broedparen o.b.v. individuen	Getelde nesten
1	250	166	124
2	360	240	253
3	140	93	90
4	210	140	140

Meeuwenkolonie tellen.
Foto's: Rob Buiters